

Posudek na diplomovou práci Bc. Barbory Bažantové: *Vyhozením nezmizím aneb Jak nám odpad mluví do života.* Univerzita Pardubice 2021

Autorka ve své práci analyzuje přechod informantů k bezobalovému stylu života a to, jak se proměnily aktérské sítě zacházení s odpadem. V těchto aktérských sítích jsou s ohledem na využití přístupu actor-network theory zahrnuty i materiality v podobě odpadu, případně nemateriální aktéři umožňující bezobalový styl života či živočichové v podobě žížal vytvářejících kompost. Autorka v práci ilustruje, jakých spojení se aktéři zbavili a jaká nová spojení získali a posílili. V tom jí pomáhá bohatá a informovaná literatura z oblasti antropologie materiality a actor-network theory. Autorka literaturu integrálně včleňuje i do svých interpretací terénu. Využit je rovněž koncept ustavování nového habitu v případě přechodu na bezobalový život. Po metodologické kapitole a představení terénu následují kapitoly, které přibližují koncept zero waste a nekonzumního způsobu života tak, jak jej vnímá odborná literatura i samotní informanti. S teoriemi autorka pracuje elegantně a informovaně.

Autorka uskutečnila velký počet (šestnáct) narativních rozhovorů doplněných polostrukturovaným dotazováním a dále pozorování ve dvou bezobalových obchodech. Pandemie se sice dotkla možnosti pobývat v terénu, ale i přes to, že pět rozhovorů proběhlo online, kvalita práce neutrpěla a před čtenářem se otevírá komplexní svět „bezobaláků“ navázaný primárně na dva výše zmíněné obchody. Autorka umí vést rozhovory citlivě, promluvy informantů jsou bohaté.

V kapitole *Na cestě k bezodpadovosti* je popsána cesta informantů k jinému životnímu stylu a uzavírá ji přehledné schéma nových a posílených aktérských sítí a starých oslabených či zcela přerušovaných sítí. Barevně odlišeny jsou nejen prvky v síti, ale i nové dovednosti a aktivity (opravování, upcyklace, swapy atd.). Poslední oddíl práce je věnován ontologické proměně materialit, o který zero waste informanti usilují. Věci, které by pro někoho byly odpadem, přetvářejí a dávají jim nové funkce (upcyklace) nebo recyklují např. ve formě kompostu (downcyklace). Práce ukazuje, že ne vždy je jednoduché fungovat v nově ustavené bezobalové síti, zvláště když se narodí děti, případně pokud jsou informanti na cestách. Vazba ke konzumním prodejnám potravin je tak spíše oslabena než kompletně přerušena, zcela se většinou daří opustit vazbu k neetickým prodejnám oděvů „fast fashion“. Autorka uzavírá, že nelidští aktéři v podobě materialit promlouvají do našich životů výrazně, říkají, co máme oblékat, nosit při sobě, i propojují a vytvářejí komunity.

Práce je čtivá (jen občas se objeví šroubovanější věta), bez chyb, cituje se vhodně. Text doplňují i ilustrativní fotografie v textu a obrazová příloha bezobalových materialit.

Mohu říci, že s takto promyšlenou a poctivou prací se setkávám výjimečně. Čtenář získá výbornou představu o tom, co znamená přijetí alternativního životního stylu a jeho integrace do každodenního života informantů. Stejně tak zjistí, jak může být nový životní styl bohatý a smysluplný, ačkoliv se zdá z laického pohledu náročný či omezující. Ráda bych, aby z diplomové práce v budoucnu vznikl článek a nebála bych se práci doporučit i na některé z univerzitních ocenění. Navrhuji tedy práci k obhajobě s hodnocením A.

V Praze dne 4. 8. 2021,
Hana Synková